

Guía Docente				
Datos Identificativos				2021/22
Asignatura (*)	Metodoloxía da investigación etnográfica	Código	615G01403	
Titulación	Grao en Socioloxía			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Humanidades			
Coordinación	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Profesorado	Couceiro Dominguez, Enrique	Correo electrónico	enrique.couceiro.dominguez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Curso especificamente dirixido ao estudo e exercitación dos diferentes recursos e instrumentos metodolóxicos e técnicas de investigación etnográfica en Antropoloxía social e en xeral en investigación social cualitativa, poñendo atención ás estratexias da observación participante, a investigación-acción participativa, a observación multisituada, o estudo da narratividade, e a entrevista etnográfica.			

Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos: Non hai modificacións nos contidos</p> <p>2. Metodoloxías</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sesión maxistral -Discusión dirixida -Traballos tutelados -Foro virtual <p>*Metodoloxías docentes que se manteñen Mantéñense as seguintes metodoloxías docentes: sesión maxistral, discusión dirixida e traballos tutelados</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican: engádese o foro virtual</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado: A atención personalizada se focalizará nos traballos tutelados e nas tutorías sobre contidos teóricos, cando o proceso de aprendizaxe e os problemas suscitados polas prácticas así o requiran. Tamén parte das sesións maxistrais e foros virtuais canalizarase cara á discusión personalizada de problemas específicos suscitados nos temas expostos cando a ocasión precíseo.</p> <p>Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao comezo do curso as tutorías específicas ás que asistir, e que sexan compatibles coa súa dedicación</p> <p>En condicións de continxencia, a atención personalizada verificarase por medio de correo electrónico (diariamente) ou a través do foro de Moodle (dous días á semana), no ámbito de tutorías concertadas telemáticamente.</p> <p>4. Modificacións na avaliación:</p> <p>Na metodoloxía 'Sesión maxistral', en contexto de continxencia, valorácese a asistencia participativa ás sesións online por Teams, co mesmo porcentaxe de cualificación (10%) e proporción de 'presenza virtual' (asistencia a 3/4 das sesións)</p> <p>Na metodoloxía 'Discusión dirixida', en situación de continxencia, valorarase a capacidade sintética, interpretativa e crítica dos textos resumidos e valorados por escrito, así como o dominio do marco conceptual por parte do alumnado. Manterase o mesmo porcentaxe (50%) sobre a cualificación global.</p> <p>Na metodoloxía 'traballos tutelados' mantéñense os mesmos criterios de avaliación e proporción (40%) sobre a cualificación global.</p> <p>*Observacións de avaliación: Para a avaliación da 2ª oportunidade, en condicións de continxencia, o traballo tutelado esixirase en documento Word ou PDF, recibido a través do Moodle ou correo electrónico.</p> <p>Os alumnos con dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, en situación de non presencialidade, seguirán similar pauta que os restantes alumnos na avaliación de 1ª ou de 2ª oportunidade.</p> <p>5. REQUISITOS PARA SUPERAR A MATERIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asistir e participar regularmente nas actividades de clase. - Obter ou superar, nunha ou outra convocatoria, unha puntuación igual ou superior a 5 na cualificación resultante da media ponderada das distintas metodoloxías obxecto de avaliación. - Entregar os traballos tutelados e realizar as discusións dirixidas nas datas que se indique. - A avaliación da segunda oportunidade estará sometida aos mesmos criterios que a de primeira oportunidade, debendo presentar as metodoloxías non entregadas ou suspendidas nesta última. <p>6. Modificacións da bibliografía ou webgrafía. Sen modificacións na bibliografía. Os textos precisos para o</p>
-----------------------------	---

desenvolvimento da materia serán proporcionados en formato dixital a través de Moodle.

Competencias do título

Código	Competencias do título
A12	Conocimiento de la especie humana a través de la cultura, parentesco y hábitat con especial atención a los pueblos preindustriales.
A16	Conocimientos y habilidades técnicas para la producción y el análisis de los datos cuantitativos y cualitativos.
A26	Saber elegir las técnicas de investigación social (cuantitativas y cualitativas) pertinentes en cada momento.
A27	Conocimientos y habilidades de las técnicas de muestreo y de trabajo de campo.
B9	Reconocimiento a la diversidad y a la multiculturalidad.
B20	Conocimiento de otras culturas y costumbres.
B27	Capacidades en reconocer la complejidad de los fenómenos sociales.
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Proxectar e desenvolver metodoloxía e tecnicamente investigacións etnográficas baseadas na observación participante e/ou en instrumentos alternativos ou complementarios a esta	A16 A26 A27	B9 B20 B27	C6
Proxectar e realizar entrevistas etnográficas orientadas á identificación e interpretación de problemas, procesos emerxentes ou fenómenos socioculturais	A12 A16 A26	B20 B27	

Contidos

Temas	Subtemas
-------	----------

<p>TEMA 1º. O TRABALLO DE CAMPO EN ETNOGRAFIA ANTROPOLOGICA</p> <p>TEMA 2º. A OBSERVACIÓN PARTICIPANTE</p> <p>TEMA 3º. INVESTIGACIÓN-ACCIÓN E OUTRAS ESTRATEXIAS DE OBSERVACIÓN</p> <p>TEMA 4º. A ENTREVISTA EN ETNOGRAFÍA E AS NARRATIVAS LOCAIS. INTERPRETAR TEXTOS E ACCIÓNS RITUAIS.</p> <p>TEMA 5º. OUTROS METODOS COMPLEMENTARIOS. FONTES E REXISTROS.</p> <p>TEMA 6º. PROCESO DE ANALISIS E ESCRITURA ETNOGRÁFICA</p>	<p>DO TEMA 1º. O traballo de campo: identificación e comprensión da complexidade sociocultural a través da experiencia convivencial prolongada.. A etnografía como proceso interactivo e reflexivo. O deseño e as reconsideracións da investigación. Fases do traballo de campo.</p> <p>DO TEMA 2º. Participar para observar e aprender a observar. Vantaxes da o.p. e inconvenientes. Acceso ao campo e relacións. A dispoñibilidade e a redución da reactividade. Técnicas e estratexias na o.p. A etnografía multisituada ante os procesos da globalización. O rexistro e organización da información: útiles e procedementos.</p> <p>DO TEMA 3º La participación observante. Outras estratexias de observación. Investigación-acción participativa, ou "colaboración participante". Orientacións e lóxicas destas prácticas de investigación. O estudo de caso en etnografía. O método "Time Allocation";</p> <p>DO TEMA 4º. As narrativas e o seu rexistro. Discursos e narratividade. Interpretar textos e representacións. A entrevista etnográfica na era da globalización. Indagación dos valores e coñecementos. Tipos de entrevistas segundo obxectivos de investigación. Estructuras e estratexias do proceso de entrevista.</p> <p>DO TEMA 5º. O método biográfico en antropoloxía. O método xenealóxico. Documentos e rexistros de interese etnográfico, e técnicas para o seu aproveitamento. O método combinatorio en antropoloxía. Fichas persoais e fichas domésticas. A fotografía e o filme etnográfico.</p> <p>DO TEMA 6º. Análise interpretativa dos datos en antropoloxía. A etnografía como produto: escritura antropolóxica e redacción de informes.</p>
--	---

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A12 A16 A27 B20	16	23	39
Discusión dirixida	B27 B9	8	15.5	23.5
Foro virtual	A16 A26 A27	0	8	8
Traballos tutelados	A26 A27 C6	5	33	38
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral	<p>Explicación polo profesor dos contidos da materia. En condicións de presencialidade impartirase na aula. Complementarase con materiais visuais de apoio -presentacións en Power Point, e con proxeccións de filmes etnográficos. O obxectivo destas sesións será o coñecemento, polo alumno, das técnicas e métodos etnográficos e da análise do discurso cultural, as súas utilidades e aplicabilidade; así como estimular debates participativos. O alumno deberá asistir polo menos aos 2/3 das sesións.</p> <p>En condicións de non presencialidade, as sesións maxistras serán impartidas mediante conferencias online por medio de Teams, como así mesmo as preguntas e discusións, no horario programado para a materia. Proporcionarase así mesmo resumos de cada tema enviándoos en documentos PDF por Moodle, unha vez fosen impartidos online.</p>
Discusión dirixida	<p>Comentario e debate, durante a segunda parte de cada sesión, de materiais textuais -artigos de revistas, capítulos de libros, concernentes aos pormenores, problemas e aplicación práctica de diferentes técnicas de investigación de utilidade etnográfica. O obxectivo da discusión será o desenvolvemento polo alumno dunha capacidade crítica e unha conciencia da diversidade cultural, así como o recoñecemento da complexidade dos problemas socioculturais e a necesidade de adecuar os instrumentos de investigación etnográficos aos casos de estudo específicos.</p> <p>En condicións de non presencialidade, o comentario xunto a mapas conceptuais do artigo elaborado polo alumno, será elaborado por escrito, e enviado en documento PDF e por Moodle ao profesor para a súa avaliación, na data en que fose asignada a exposición do devandito alumno -estas distribúense ao longo do cuadrimestre-.</p>
Foro virtual	<p>Durante media hora á semana, nun día e horario a acordar cos alumnos, celebrarase unha conexión a través de Teams para dialogar acerca de problemas e iniciativas metodolóxicas ao redor de proxectos de etnografía.</p>
Traballos tutelados	<p>Concíbese como unha proba práctica que se irá realizando ao longo do curso. Consistirá nun traballo de curso desenvolvido mediante a práctica da observación participante ou multisituada, a entrevista semiestructurada, a análise dun caso de narrativa popular, e/ou o ensaio do rexistro e a interpretación %ou2018técnica%ou2019 dunha historia de vida. O seu obxectivo é que o alumno desenvolver coñecementos e habilidades na proxección básica da investigación etnográfica, no emprego das técnicas de traballo de campo, e exercítese sobre o terreo en valorar críticamente o coñecemento, técnicas e información dispoñibles para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.</p> <p>En situación de non presencialidade, os traballos tutelados baseados en entrevistas ou historias de vida realizadas na práctica poderán ser substituídas por esbozos de proxecto de investigación por entrevistas semiestructuradas ou historias de vida. En calquera caso, redactados en documento dixital, enviaranse para a súa avaliación polo profesor ao final do cuadrimestre</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Traballos tutelados	<p>A atención personalizada realizarase de maneira individual nas prácticas tuteladas (Traballos tutelados) e nas tutorías sobre contidos teóricos cando o proceso de aprendizaxe e os problemas suscitados polas prácticas así o requiran. Tamén parte das sesións maxistras e foros virtuais canalizarase cara á discusión personalizada de problemas específicos suscitados nos temas expostos cando a ocasión precíseo.</p> <p>Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao comezo do curso as tutorías específicas ás que asistir, e que sexan compatibles coa súa dedicación</p> <p>En condicións de non presencialidade, a atención personalizada verificarase estritamente por medio de correo electrónico (diariamente) ou a través do foro de Moodle, no ámbito de tutorías</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
--------------	--------------	------------	---------------

Sesión maxistral	A12 A16 A27 B20	Valorarase a asistencia activa e participativa ás sesións do curso. O alumno deberá asistir polo menos aos 2/3 das sesións. 10% da cualificación. En contexto de non presencialidad, valorácese a asistencia participativa ás sesións online por Teams, co mesmo porcentaxe (10%) de cualificación e proporción de 'presenza virtual' (polo menos 2/3 das sesións online)	10
Traballos tutelados	A26 A27 C6	Avaliarase un traballo individual de curso (entrevista semiestructurada, analizar un caso de narrativa popular, e/ou ensaiar o rexistro e a interpretación %ou2018técnica%ou2019 dunha historia de vida). Este traballo supón un 40% da cualificación. En caso de non presencialidad, avaliarase de igual modo o traballo tutelado, ou o seu substituto dun bosquejo de proxecto de investigación con entrevistas. Manterase similar porcentaxe da cualificación	40
Discusión dirixida	B27 B9	Será criterio de avaliación a participación activa na preparación e exposición de textos sobre metodoloxía etnográfica aplicada a estudos de caso específicos, así como na subseguinte discusión dos devanditos materiais nas sesións de clase. A avaliación individual desta metodoloxía suporá un 50% da cualificación. En situación de non presencialidad, valorarase a capacidade sintética, interpretativa e crítica dos textos resumidos e valorados por escrito. Manterase o mesmo porcentaxe sobre a cualificación global	50

Observacións avaliación

Para a avaliación da 2ª oportunidade, esixirase a realización do traballo tutelado, ou a súa ampliación se é o caso.

En caso de non presencialidad, o traballo esixirase en documento Word ou PDF, recibido a través do Moodle ou correo electrónico

No caso do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, e en condicións de presencialidad, seguiranse os mesmos criterios de avaliación para a 1ª oportunidade que para o restante alumnado, salvo en que, para aqueles non se aplicará o primeiro criterio -asistencia activa e participativa-, cuxo porcentaxe de avaliación (10%) distribuirase a partes iguais entre os outros dous criterios ("discusión dirixida" suporá un 55%, e "traballo tutelado" un 45%). Pola súa banda, determinaranse as datas nas que devanditos alumnos con exención poidan asistir para expor e discutir os seus correspondentes textos sobre metodoloxía específica.

En situación de non presencialidad, devanditos alumnos seguirán similar pauta que os restantes alumnos.

Para a avaliación da 2ª oportunidade, os alumnos exentos de asistencia deberán presentar un comentario valorado sobre un texto de metodoloxía etnográfica, ademais do traballo tutelado -ou da ampliación do mesmo-.

En situación de non presencialidad, para os devanditos alumnos prevense loxicamente as mesmas esixencias de presentación de comentario valorado ademais do traballo tutelado. Todo iso presentado en documentos dixitais e a través de Moodle ou de correo electrónico.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> - Hammersley, M. / Atkinson ((1994)). Etnografía. Métodos de investigación. Barcelona, Paidos - Taylor, S.J./ R. Bogdan ((1986)). Introducción a los métodos cualitativos de investigación. Barcelona, Paidos - Sanmartin, R ((2003)). Observar, escuchar, comparar, escribir. La práctica de la investigación cualitativa. . Barcelona, Ariel - Ellen, R.F., ed. ((1984)). Ethnographic Research. A Guide to General Conduct.. London, Academic Press - Fardon, R.; O. Harris, T.H.J. Marchand & al. ((2012)). Social Anthropology.Vol. 2, Part 3: Methods. London, Sage - González, A. ((1990)). Etnografía y comparación. La investigación intercultural en Antropología.. Barcelona, Bellaterra - Hammersley, M. / Atkinson ((1994)). Etnografía. Métodos de investigación.. Barcelona, Paidos - Rabinow, P. ((1992)). Reflexiones sobre un trabajo de campo en Marruecos.. Madrid, Júcar - Sanmartin, R. ((2003)). Observar, escuchar, comparar, escribir. La práctica de la investigación cualitativa.. Barcelona, Ariel - Sanmartín, R. ((2007)). ?El trabajo de campo?, Cap. III de Lisón, C., ed. Introducción a la antropología social y cultural. Teoría, método y práctica.. Madrid, Akal. - Taylor, S.J./ R. Bogdan ((1986)). Introducción a los métodos cualitativos de investigación.. Barcelona, Paidos - Velasco, H. /Díaz de rada, A. ((1997)). La lógica de la investigación etnográfica.. Madrid, Trotta - VV.AA ((2000)). Revista de Antropología social, nº 9. Madrid. Universidad Complutense - Kvale, Steinar ((2011)). Las entrevistas en Investigación Cualitativa. Madrid. Morata - Angrosino, Michael ((2012)). La investigación etnográfica y de observación en Investigación Cualitativa. Madrid. Morata
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía social e cultural/615G01102

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Risco, cultura e medio ambiente/615G01417

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías